

# ימי עיון בתנ"ך תשפ"ב

**שם השיעור:** Righteousness and Rescue: Noah, Lot and the Two Stories of the Flood

**שם המרצה:** (כתובת דוא"ל) Rav Chanoch Waxman [chanochwaxman@gmail.com](mailto:chanochwaxman@gmail.com)

## 1- בראשית ו:ט-כב

(ט) אֵלֶּה תּוֹלְדֹת נֹחַ אִישׁ צַדִּיק תָּמִים הָיָה בְּדִרְתּוֹ אֶת הָאֱלֹהִים הַתְּהֵלֵךְ נֹחַ : (י) וַיֹּלֶד נֹחַ שְׁלֹשָׁה בָנִים אֶת שֵׁם אֶת חָם וְאֶת יָפֶת : (יא) וַתִּשְׁחַת הָאָרֶץ לִפְנֵי הָאֱלֹהִים וַתִּמְלֹא הָאָרֶץ חָמָס : (יב) וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָרֶץ וְהִנֵּה נִשְׁחָתָה כִּי הִשְׁחִית כָּל בָּשָׂר אֶת דְּרָכָהּ עַל הָאָרֶץ : ס

(יג) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לִנְחָם קַץ כָּל בָּשָׂר בָּא לִפְנֵי כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ חָמָס מִפְּנֵיהֶם וְהִנֵּנִי מַשְׁחִיתָם אֶת הָאָרֶץ :

(יד) עֲשֵׂה לָךְ תִּבְתָּ עֲצֵי גֹפֶר קִנִּים תַּעֲשֶׂה אֶת הַתֵּבָה וְכִפַּרְתָּ אֹתָהּ מִבִּיתָּ וּמִחוּץ בַּכֹּפֶר : (טו) וְזֶה אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה אֹתָהּ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אַמָּה אֹרֶךְ הַתֵּבָה חֲמִשִּׁים אַמָּה רָחְבָּהּ וּשְׁלֹשִׁים אַמָּה קוֹמָתָהּ : (טז) צֹהַר תַּעֲשֶׂה לַתֵּבָה וְאֵל אַמָּה תִּכְלְנָה מִלְמַעְלָה וַתִּתַּח הַתֵּבָה בְּצִדָּהּ תִּשְׁתָּ תַּחְתִּים שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים תַּעֲשֶׂה : (יז) וְאֶנִּי הִנְנִי מֵבִיא אֶת הַמַּבּוּל מִיָּם עַל הָאָרֶץ לְשַׁחַת כָּל בָּשָׂר אֲשֶׁר בּוֹ רֹיחַ חַיִּים מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם כָּל אֲשֶׁר בָּאָרֶץ יִגָּע : (יח) וְהִקְמַתִּי אֶת בְּרִיתִי אִתְּךָ וּבֵאתָ אֵל הַתֵּבָה אַתָּה וּבְנֶיךָ וְאִשְׁתְּךָ וְנִשְׁי בְנֶיךָ אִתְּךָ : (יט) וּמִכָּל הַחַי מִכָּל בָּשָׂר שְׁנַיִם מִכָּל הַתֵּבָה לְהַחֲיָה אִתְּךָ זָכָר וְנִקְבָּה יִהְיוּ : (כ) מִהָעוֹף לְמִינֵהוּ וּמִן הַבְּהֵמָה לְמִינָהּ מִכָּל רֶמֶשׂ הָאֲדָמָה לְמִינֵהוּ שְׁנַיִם מִכָּל יָבֹאוּ אֵלֶיךָ לְהַחֲיָה : (כא) וְאַתָּה קַח לָךְ מִכָּל מֵאֵכֶל אֲשֶׁר יֵאָכֵל וְאַסְפֹּתָ אֵלֶיךָ וְהָיָה לָךְ וְלָהֶם לְאֻכָּלָה : (כב) וַיַּעַשׂ נֹחַ כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה אֹתוֹ אֱלֹהִים כֹּן עָשָׂה : ס

## 2- בראשית ז:א-ה

(א) וַיֹּאמֶר יְקֹנֶק לִנְחָם בָּא אִתְּךָ וְכָל בֵּיתְךָ אֵל הַתֵּבָה כִּי אִתְּךָ רְאִיתִי צַדִּיק לִפְנֵי בְּדוֹר הַזֶּה : (ב) מִכָּל הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה תִּקַּח לָךְ שְׁבָעָה שְׁבָעָה אִישׁ וְאִשְׁתּוֹ וּמִן הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר לֹא טְהוֹרָה הִוא שְׁנַיִם אִישׁ וְאִשְׁתּוֹ : (ג) גַּם מִעוֹף הַשָּׁמַיִם שְׁבָעָה שְׁבָעָה זָכָר וְנִקְבָּה לַחַיּוֹת זָרַע עַל פְּנֵי כָל הָאָרֶץ : (ד) כִּי לְיָמִים עוֹד שְׁבָעָה אֲנִכִּי מִמָּטִיר עַל הָאָרֶץ אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה וּמַחֲיִיתִי אֶת כָּל הַיָּקוּם אֲשֶׁר עֲשִׂיתִי מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה : (ה) וַיַּעַשׂ נֹחַ כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּהוּ יְקֹנֶק :

## 3- רמב"ן בראשית פרק ו פסוק ט

איש צדיק תמים היה - יזכיר הכתוב שהיה זכאי ושלם בצדקו, להודיע שראוי להנצל מן המבול שאין לו עונש כלל, כי הוא תמים בצדק, כי הצדיק הוא הזכאי בדן, הפך הרשע, כמו שאמר והצדיקו את הצדיק והרשיעו את הרשע (דברים כה א)...

בדורותיו....והנכון בעיני לפי הפשט, כי טעמו לומר שהוא לבדו הצדיק בדורות ההם, אין בדורותיו צדיק ולא תמים זולתו. וכן כי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה (להלן ז א), שאין אחר בדור ראוי להנצל...

## 4- רש"י בראשית פרק ו פסוק ט

בדורותיו - יש מרביתנו דורשים אותו לשבח, כל שכן שאלו היה בדור צדיקים היה צדיק יותר, ויש שדורשים אותו לגנאי, לפי דורו היה צדיק, ואלו היה בדורו של אברהם לא היה נחשב לכלום :

## 5- בראשית רבה פרשה ל אות ט ד"ה בדורותיו

בדורותיו, רבי יהודה ורבי נחמיה, רבי יהודה אמר בדורותיו היה צדיק, הא אלו היה בדורו של משה או בדורו של שמואל לא היה צדיק...

## ימי עיון בתנ"ך תשפ"ב

### 6- מדרש תנחומא פרשת נח סימן ה

בדורותיו ולא בדורות אחרים, רבי יהודה ורבי נחמיה חד אמר תמים היה בדור המבול ובדור הפלגה, שאלו היה בדורו של **אברהם** אבינו לא מצא ידיו ורגליו, משל לחבית של אפרסמון שהיתה מונחת במקום המטונף במקומה ריחה נודף, שלא במקומה אין ריחה נודף...

...את האלהים התהלך נח שהיה הקב"ה סומכו שלא ישתקע במעשה דור המבול, משל למלך שהיה לו בן והיה הולך בשליחות אביו והיה לפניו דרך משוקע בטיט והיה המלך סומכו שלא ישקע בטיט, **אבל אברהם** כתיב בו התהלך לפני... שהיו מרווחין (סי"א מדיחין) לשכינה והיו מקדימין והולכין לפניו לעשות רצונו

### 7- בראשית פרק יז פסוק א

ויהי אברהם בן תשעים שנה ותשע שנים ויֵרָא יִקְנֹק אֶל אַבְרָם וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי אֵל שְׂדֵי הַתְּהֵלֶךְ לְפָנַי וְהָיָה תָמִים :

### 8- בראשית יח:כ-כח

(כ) וַיֹּאמֶר יִקְנֹק זַעֲקֹת סֹדִם וַעֲמָרָה כִּי רָבָה וְחֲטָאתָם כִּי כָבְדָה מְאֹד : (כא) אַבְרָהָה נָא וְאַרְאֶה הַכְּצַעֲקָתָהּ הַבָּאָה אֵלַי עָשׂוּ כָלָה וְאִם לֹא אֲדַעָה : (כב) וַיִּפְּנוּ מִשָּׁם הָאֲנָשִׁים וַיֵּלְכוּ סֹדְמָה וְאַבְרָהָם עֹדְנוּ עִמָּד לְפָנַי יִקְנֹק :

(כג) וַיִּגַּשׁ אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר הָאֵף תִּסְפָּה צָדִיק עִם רָשָׁע : (כד) אוֹלִי יֵשׁ חֲמִשִּׁים צָדִיקִים בְּתוֹךְ הָעִיר הָאֵף תִּסְפָּה וְלֹא תִשָּׂא לְמִקּוֹם לְמַעַן חֲמִשִּׁים הַצָּדִיקִים אֲשֶׁר בְּקִרְבָּהּ : (כה) חֲלָלָה לָךְ מַעֲשֵׂת פְּדָבָר הַזֶּה לְהַמִּית צָדִיק עִם רָשָׁע וְהָיָה כְּצָדִיק כְּרָשָׁע חֲלָלָה לָךְ הַשֵּׁפֶט כָּל הָאָרֶץ לֹא יַעֲשֶׂה מִשְׁפָּט : (כו) וַיֹּאמֶר יִקְנֹק אִם אֶמְצָא בְּסֹדֶם חֲמִשִּׁים צָדִיקִים בְּתוֹךְ הָעִיר וְנִשְׁאָתִי לְכָל הַמִּקּוֹם בְּעִבְרָם : (כז) וַיַּעַן אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר הִנֵּה נָא הוֹאֵלְתִּי לְדָבָר אֵל אֲדֹנָי וְאֶנְכִּי עֹפֵר וְאֹפֵר : (כח) אוֹלִי יַחֲסִרוּן חֲמִשִּׁים הַצָּדִיקִים חֲמִשָּׁה הַתְּשָׁחִית בְּחֲמִשָּׁה אֶת כָּל הָעִיר וַיֹּאמֶר לֹא אֲשָׁחִית אִם אֶמְצָא שָׁם אַרְבָּעִים וְחֲמִשָּׁה :

### 9- בראשית יט:כד-לג

(כד) וַיִּקְנֹק הַמַּטִּיר עַל סֹדִם וְעַל עֲמָרָה גִּפְרִית וְאֵשׁ מֵאֵת יִקְנֹק מִן הַשָּׁמַיִם : (כה) וַיַּהֲפֹךְ אֶת הָעָרִים הָאֵל וְאֶת כָּל הַכְּפָר וְאֶת כָּל יֹשְׁבֵי הָעָרִים וַיִּצְמַח הָאֲדָמָה...

(כז) וַיְהִי בִשְׁחַת אֱלֹהִים אֶת עָרֵי הַכְּפָר וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת אַבְרָהָם וַיִּשְׁלַח אֶת לוֹט מִתּוֹךְ הַהֲפָכָה בַּהֲפֹךְ אֶת הָעָרִים אֲשֶׁר יָשָׁב בָּהֶן לוֹט : (ל) וַיַּעַל לוֹט מִצּוֹעַר וַיֵּשֶׁב בְּהָר וַיִּשְׁתִּי בְּנֵתִי עִמּוֹ כִּי יָרָא לְשִׁבְתָּהּ בְּצוֹעַר וַיֵּשֶׁב בְּמַעְרָה הוּא וּשְׁתֵּי בְּנֵתָיו : (לא) וַתֹּאמֶר הַבְּכִירָה אֶל הַצְעִירָה אַבְיִנוּ זָקֵן וְאִישׁ אֵין בָּאָרֶץ לְבֹא עָלֵינוּ כְּדָרָךְ כָּל הָאָרֶץ : (לב) לָכֵה נִשְׁקָה אֶת אַבְיִנוּ זָקֵן וְנִשְׁכָּבָה עִמּוֹ וְנִחְיָה מֵאַבְיִנוּ זָרַע : (לג) וַתִּשְׁקֶינָה אֶת אַבְיָהֶן זָקֵן בְּלִילָה הוּא וַתִּבְאֵה הַבְּכִירָה וַתִּשְׁכַּב אֶת אַבְיָהּ וְלֹא יָדַע בְּשִׁכְבָּהּ וּבְקִוְיָהּ :

### 10- בראשית ח:א

(א) וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נֹחַ וְאֶת כָּל...

### 11- בראשית ט:כ-כד

(כ) וַיִּחַל נֹחַ אִישׁ הָאֲדָמָה וַיִּטַּע כָּרִם : (כא) וַיִּשְׁתֶּה מִן הַיֵּין וַיִּשְׁכָּר וַיִּתְּגַל בְּתוֹךְ אֶהְלָה : (כב) וַיֵּרָא חָם אֲבִי כְנָעַן אֶת עֲרוֹת אָבִיו וַיַּגֵּד לְשָׁנֵי אָחִיו בַּחוּץ : (כג) וַיִּקַּח שָׁם וַיָּפֶת אֶת הַשְׂמָלָה וַיְשִׁימֶהָ עַל שִׁכְמוֹ שְׁנֵיהֶם וַיֵּלְכוּ אַחֲרָנִית וַיִּכְסּוּ אֶת עֲרוֹת אַבְיָהֶם וּפְגִיָּהֶם אַחֲרָנִית וְעֲרוֹת אַבְיָהֶם לֹא רָאוּ : (כד) וַיִּיקַּח נֹחַ מֵיֵינוּ וַיַּדַּע אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה לוֹ בְּנוֹ הַקָּטָן...

### 12- בראשית ב:טו-טז

## ימי עיון בתנ"ך תשפ"ב

(טז) וַיֵּצֵא יְהוָה אֱלֹהִים עַל הָאָדָם לֵאמֹר מִכָּל עֵץ הָעֵץ אָכַל תֹּאכַל: (יז) וַיִּמְעַץ הַדְּעֵת טוֹב וְרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ כִּי בְיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת:

### 13- בראשית ח: טו-יט

(טו) וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל נֹחַ לֵאמֹר: (טז) צֵא מִן הַתֵּבָה אַתָּה וְאִשְׁתְּךָ וּבְנֶיךָ וְנִשְׁי בְנֶיךָ אִתְּךָ: (יז) כָּל הַחַיָּה אֲשֶׁר אִתְּךָ מִכָּל בֶּשָׂר בָּעוֹף וּבַבְּהֵמָה וּבְכָל הָרֶמֶשׂ הָרֹמֵשׂ עַל הָאָרֶץ הוֹצֵא אִתְּךָ וְשָׂרְצוּ בָאָרֶץ וּפְרוּ וּרְבוּ עַל הָאָרֶץ: (יח) וַיֵּצֵא נֹחַ וּבְנָיו וְאִשְׁתּוֹ וְנִשְׁי בְנָיו אִתּוֹ: (יט) כָּל הַחַיָּה כָּל הָרֶמֶשׂ וְכָל הָעוֹף כָּל רוֹמֵשׂ עַל הָאָרֶץ לְמִשְׁפְּחֹתֵיהֶם יֵצְאוּ מִן הַתֵּבָה:

### 14- אברבנאל בראשית פרק ח

וחז"ל אמרו שהותרה להם ביציאתם תשמיש המטה והוא כמו... שנא' בצווי אתה ואשתך ובניך ונשי בניך מעורבים האנשים עם הנשים ולא כסדר הכנסתם לתיבה להתיר להם התשמיש אחרי צאתם משם...

...לפי שהיתה מחשבת נח ובניו שלא להזדווג עוד עם נשותיהם מיראתם שילדו לבהלה וימותו במבול אחר לכן יצאו כמו שנכנסו נח ובניו בפני עצמם והנשים בפני עצמם ולא כמו שצווי איש ואשתו וספר הכתוב שהב"ח יצאו למשפחותיהם